

Обмеження викидів летючих органічних сполук через використання органічних розчинників у певних фарбах і лаках і продуктах повторної обробки автомобілів

Директива 2004/42/ЄС про обмеження викидів летючих органічних сполук через використання органічних розчинників у певних фарбах і лаках і продуктах повторної обробки автомобілів та про внесення змін до Директиви 1999/13/ЄС

Чинне законодавство України частково відповідає вимогам Директиви 2004/42/ЄС.

Воно не передбачає таких нормативів вмісту хімічних речовин у фарбах, а зменшення дії небезпечних хімічних речовин на життя і здоров'я людини здійснюється за допомогою встановлення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин в повітрі робочої зони.

Слід зауважити, що регламентація концентрації забруднюючих речовин в повітрі робочої зони здійснюється в рамках заходів щодо охорони праці і не охоплює собою охорону довкілля.

Низький рівень відповідності чинного законодавства України вимогам Директиви 2004/42/ЄС пояснюється також тим, що в Україні існують нормативи викидів ЛОС в якості гранично допустимих викидів забруднюючих речовин в навколишнє природне середовище стаціонарними установками. Однак Директива 2004/42/ЄС передбачає регламентацію кількості ЛОСів у самих фарбах, у той час, як в Україні регулювання вмісту ЛОСів у фарбах не здійснюється. У зв'язку з цим, необхідно встановити нормативи вмісту ЛОСів у фарбах. Беручи до уваги положення Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» від 01 грудня 2005р. № 3164-IV, ці вимоги повинні бути встановлені саме на рівні технічного регламенту.

Вимоги щодо органічних розчинників у фарбах і лаках також містять стандарт ISO 11890-2-2011 «Краски и лаки. Определение содержания летучих органических соединений. Часть 2. Метод газовой хроматографии», Рішення Комісії № 2009/543/ЄС від 13 серпня 2009 року, яким впроваджуються екологічні критерії для надання екологічного маркування на фарби і лаки та Рішення Комісії № 2009/544/ЄС від 13 серпня 2009 року, яким впроваджуються екологічні критерії для надання екологічного маркування на фарби і лаки для внутрішнього використання.

В Україні створена і діє система моніторингу довкілля. Однак моніторингу, спрямованого на виявлення рівня дотримання вмісту ЛОСів у фарбах чинне законодавство не передбачає.

Система моніторингу ЛОСів у фарбах передбачає докладне правове регулювання маркування вмісту ЛОСів у фарбах. Проте ні системи маркування, ні системи моніторингу ЛОСів у фарбах чинне законодавство України не передбачає. З огляду на вище викладене необхідно створити систему та забезпечити відповідне правове регулювання системи маркування продукції, яка містить ЛОСи, врегулювати порядок та особливості здійснення моніторингу ЛОСів, які містяться у фарбах.

Згідно з Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики та Національним планом дій з охорони навколишнього середовища в

Україні до 2015 року планується створення мережі загальнодержавної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації, яка включатиме, в т.ч. реєстри викидів та перенесення забруднюючих речовин. Для досягнення поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки ставляться такі завдання:

- зменшення обсягу викидів загальнопоширених забруднюючих речовин стаціонарними джерелами до 2015 року на 10 відсотків і до 2020 року на 25 відсотків базового рівня;
- визначення цільових показників вмісту небезпечних речовин в атмосферному повітрі, зокрема для важких металів, неметанових летких органічних сполук, завислих часток пилу (діаметром менше 10 мікрон) та стійких органічних забруднюючих речовин з метою їх врахування при встановленні технологічних нормативів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення;
- оптимізація структури енергетичного сектору національної економіки шляхом збільшення обсягу використання енергетичних джерел з низьким рівнем викидів двоокису вуглецю до 2015 року на 10 відсотків і до 2020 року на 20 відсотків, а також забезпечення скорочення обсягу викидів парникових газів відповідно до задекларованих Україною міжнародних зобов'язань в рамках Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату.

Слід відзначити також недосконалість дозвільної системи. Дозволи базуються на використанні санітарно-гігієнічних нормативів у вигляді гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у навколишньому середовищі. При цьому акцент робиться на оцінці нормативів і використанні технологій очищення «на кінці труби», але не на запобіганні самого забруднення. Реальні технологічні можливості виробництва і потенціал поліпшення екологічних показників на практиці враховуються недостатньо.

Відповідно, практично повністю відсутнє регулювання і контроль основних параметрів технологічного процесу, що визначають вплив на навколишнє середовище. Не проводяться економічна і технічна оцінки доцільності вимог, які закладаються в дозволах. Це суперечить кращій міжнародній практиці природоохоронного регулювання, насамперед країн ЄС, де отримання дозволів на експлуатацію промислових установок пов'язано з необхідністю виконання конкретних умов найкращих доступних технологій, які визначені в детальних галузевих і міжгалузевих посібниках і регулярно переглядаються з урахуванням рівня технічного розвитку і набутого досвіду.